

INNOWACYJNE NARZĘDZIA do ZASTOSOWANIA w obszarze ZATRUDNIENIE I INTEGRACJA SPOŁECZNA

Szanowni Państwo,

W ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki wypracowywane są, współfinansowane ze środków Unii Europejskiej, innowacyjne rozwiązania problemów w ważnych dla życia publicznego obszarach polityk społecznych. Rozwiązania te powstają po to, aby w sposób bardziej skuteczny odpowiadać na wyzwania jakie stawia przed nami codzienność, takie jak np.: niedostosowanie oferty kształcenia zawodowego i ustawicznego do potrzeb rynku pracy, wysoka stopa bezrobocia wśród osób po 45 roku życia, niski poziom innowacyjności małych i średnich przedsiębiorstw, czy niedostateczny rozwój metod i narzędzi zarządzania w jednostkach samorządu terytorialnego.

Wartość powstających narzędzi jest o tyle duża, że wypracowywane są one przez osoby i instytucje na co dzień zajmujące się problemami, na które te rozwiązania odpowiadają - znając je z życia codziennego, wiedzą co stanowi ich źródło, i dzięki temu potrafią właściwie dobrać sposób ich rozwiązania. Użyteczność wypracowywanych narzędzi jest weryfikowana w praktyce poprzez testowanie przez osoby, których poszczególne problemy dotyczą. Dodatkowo, nowe narzędzia bardzo często powstają w ramach szerszej współpracy, w tym z instytucjami z innych państw, co zwiększa ich wartość poprzez spojrzenie na problem z szerszej perspektywy oraz możliwość zastosowania u nas metod sprawdzonych już gdzie indziej.

Niezwykle istotne jest także to, że wypracowane przez jedną instytucję narzędzia mogą być z powodzeniem zastosowane przez inne, które borykają się z podobnymi problemami. Same rozwiązania mają konkretną, gotową do zastosowania w praktyce formę – może to być np. poradnik, instrukcja działania, program kształcenia lub gotowy do wdrożenia model. Dostęp do tych rozwiązań jest bezpłatny, a ich zbiorcze zestawienie wraz z charakterystyką oraz gotowymi do pobrania narzędziami jest dostępne dla wszystkich.

Wszyscy mogą i powinni skorzystać z tych innowacji - dzięki nim można np. usprawnić swoją pracę, poprawić jakość życia w ważnym dla nas aspekcie, wzbudzić motywację do nauki i pracy w niszowym zawodzie. Korzyści jest tak dużo, jak samych rozwiązań, a wśród nich znajdują się zarówno takie, które można zastosować do problemów jednostkowych, jak też takie, które pomogą lub zainspirują w określeniu i rozwiązaniu szerszych problemów, związanych z zagadnieniami dotyczącymi grup społecznych np. zawodowych lub mniejszości.

Niniejsza informacja prezentuje narzędzia skupiające się wokół zagadnień związanych z aktywizacją zawodową osób opuszczających zakłady karne. Prezentowane w materiale narzędzia mogą być zastosowane (powielone w całości lub zmodyfikowane) także w Państwa instytucjach lub instytucjach/podmiotach, z którymi Państwo współpracujecie.

Do materiału dołączamy listę wypracowanych rozwiązań wraz z podstawowymi informacjami na ich temat. Opisy dotyczące innych bloków tematycznych w obszarze zatrudnienie i integracja społeczna, dostępne są na stronie internetowej KIW (www.kiw-pokl.org.pl; w zakładce „Innowacje” – „Upowszechnianie i mainstreaming”). Dodatkowo, zachęamy do zapoznania się z narzędziami wypracowanymi w ramach

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

KRAJOWA
INSTYTUCJA
WSPOMAGAJĄCA

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

innych obszarów związanych z innowacjami społecznymi: Edukacja i szkolnictwo wyższe, Dobre Rządzenie, Adaptacyjność (ścieżka dostępu do materiałów jak powyżej) oraz rozwiązań powstałych ramach Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL (www.kiw-pokl.org.pl; zakładka „Projekty i Produkty” – „IW EQUAL”).

Lista dostępnych rozwiązań nie jest zamknięta – wypracowywane są nowe narzędzia, które będą na bieżąco udostępniane na stronie internetowej KIW.

Zachęcamy do skorzystania z dostępnych już innowacyjnych rozwiązań!

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

**KRAJOWA
INSTYTUCJA
WSPOMAGAJĄCA**

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

1.	Obszar zastosowania rozwiązań	ZATRUDNIENIE I INTEGRACJA SPOŁECZNA
2.	Blok tematyczny	<p><u>Aktywizacja zawodowa osób opuszczających zakłady karne</u></p> <p>Liczba rozwiązań w ramach bloku – 5.</p> <p>W ramach niniejszego bloku prezentowane są rozwiązania ukierunkowane na aktywizację zawodową osób opuszczających zakłady karne (mających trudności z adaptacją po wyjściu na wolność), poprzez: wzrost poziomu skoordynowania i integracji działań wszystkich instytucji odpowiedzialnych za aktywizację zawodową i społeczną osób opuszczających zakłady karne; zastosowanie wielostopniowego procesu reintegracji społecznej i zawodowej tych osób oraz poprawę współpracy z pracodawcami na rzecz ich zatrudnienia. Wśród wypracowanych rozwiązań znajdują się między innymi: modele reintegracji społecznej w formie wędrownki górskiej osób osadzonych z opiekunami; programy wspólnych szkoleń instytucji odpowiedzialnych za aktywizację zawodową więźniów oraz programy współpracy z pracodawcami zainteresowanymi zatrudnianiem osób opuszczających zakłady karne. Wspólnym elementem wypracowanych narzędzi jest kompleksowe podejście do reintegracji byłych więźniów.</p> <p>Poniżej scharakteryzowano rozwiązania dostępne w ramach bloku:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Rozwiązanie ukierunkowane na wieloetapową i stopniową reintegrację społeczną i zawodową więźniów przy zastosowaniu zróżnicowanych metod resocjalizacji. <p>Celem zastosowania rozwiązania jest integracja społeczna młodocianych więźniów poprzez zastosowanie wielostopniowego procesu reintegracji społecznej. Polega ono na zastosowaniu kilku instrumentów wsparcia, z zachowaniem określonej kolejności: najpierw współpraca osoby osadzonej z psychologiem i doradcą zawodowym w zakładzie karnym; potem resocjalizacja w formie górskiej wędrownki z opiekunem, w trakcie której następuje proces reintegracji podopiecznego poprzez wspólnie spędzony czas oraz rozmowy; następnie szkolenie i praktyka zawodowa w Centrum Integracji Społecznej; a na zakończenie zatrudnienie wspierane u pracodawcy. Model łączy możliwość zmiany postaw życiowych młodocianych więźniów z ich aktywizacją zawodową, która jest prowadzona z uwzględnieniem potrzeb pracodawców. Nowością w proponowanym rozwiązaniu jest zastosowanie jako kluczowego elementu resocjalizacji miesięcznej wędrownki skazanego po górach z odpowiednio przeszkolonym opiekunem, który prowadzi w tym czasie pracę indywidualną ze swoim podopiecznym.</p>

➤ **Rozwiązanie ukierunkowane na poprawę współpracy pomiędzy służbami więziennymi a instytucjami rynku pracy oraz pomocy i integracji społecznej.**

Celem zastosowania rozwiązania jest wzrost poziomu skoordynowania i integracji działań wszystkich instytucji odpowiedzialnych za aktywizację zawodową i społeczną osób opuszczających zakłady karne. Narzędzie polega w szczególności na uwzględnieniu przedsiębiorców i organizacji pozarządowych jako stałego i równorzędnego partnera dla instytucji odpowiedzialnych za powrót byłych więźniów do życia w społeczeństwie. Zasadniczym elementem modelu jest program wspólnych szkoleń dla pracowników instytucji rynku pracy, pomocy społecznej, kuratorów sądów i służb więziennych, mający na celu poprawę komunikacji i współpracy pomiędzy nimi w obszarze wsparcia osób opuszczających zakłady karne. Program szkolenia zawiera m.in.: kwestie prawne, psychologiczne, budowanie partnerstwa oraz przygotowanie do prowadzenia wspólnych działań w ramach innowacyjnego modelu, tzw. inkubatora aktywności społeczno – zawodowej, który obejmuje grupę wyodrębnionych i zgromadzonych w jednym miejscu ośrodków świadczących usługi z zakresu doradztwa zawodowego i życiowego dla byłych więźniów potrzebujących wsparcia. Ważnym elementem w proponowanym rozwiązaniu jest opracowanie specjalnego podręcznika dla pracodawców zatrudniających osoby opuszczające zakłady karne, który zawiera program szkoleń dla pracowników działów personalnych oraz kadry zarządzającej.

➤ **Rozwiązanie ukierunkowane na kompleksową aktywizację społeczno-zawodową osób w trakcie i po odbyciu kary pozbawienia wolności.**

Celem zastosowania rozwiązania jest wzrost poziomu współpracy różnych instytucji odpowiedzialnych za aktywizację zawodową i społeczną osób opuszczających zakłady karne oraz przygotowanie ich do wyjścia na wolność poprzez rozpoczęcie procesu powrotu na rynek pracy jeszcze podczas odbywania kary. Narzędzie polega w szczególności na uczestnictwie osoby po odbyciu kary w pracowni aktywizacyjnej, w której współpracuje z zespołem specjalistów z różnych instytucji pomocy i integracji społecznej oraz rynku pracy. Celem działań w pracowni jest nawiązanie kontaktu z pracodawcą oraz znalezienie zatrudnienia. O możliwości uzyskania pomocy w pracowni osoby są powiadamiane w trakcie pobytu w więzieniu. Istotnym elementem w proponowanym rozwiązaniu jest poradnik zawierający praktyczne wskazówki dla potencjalnych twórców pracowni: różnych instytucji i organizacji. Nowością jest ułatwienie kontynuacji działań readaptacyjnych rozpoczętych w zakładach karnych po wyjściu na wolność, kiedy pojawiają się problemy z integracją i zagrożenie powrotem na drogę przestępstwa.

➤ **Rozwiązania prezentujące modele kompleksowego wsparcia młodocianych byłych**

		<p>więźniów na rynku pracy poprzez poprawne zdiagnozowanie ich potencjału osobistego i zawodowego (2 rozwiązania).</p> <p><u>Z uwagi na ten sam cel opisywanych rozwiązań, różniących się jedynie zastosowanymi formami wsparcia, ujęto je łącznie, wskazując wszystkie dostępne w ich ramach narzędzia:</u></p> <p>Celem zastosowania obydwu modeli jest stworzenie komplementarnego systemu wsparcia dla młodocianych więźniów wchodzących na rynek pracy po opuszczeniu zakładu karnego. Wypracowane narzędzia kładą nacisk na przygotowanie tych osób do życia na wolności i zwiększenie efektywności współpracy podmiotów działających w obszarze zatrudnienia i integracji społecznej z przedsiębiorcami. Rozwiązania te obejmują w szczególności: narzędzia do diagnozy potrzeb i oczekiwań pracowników instytucji rynku pracy i pomocy społecznej; program szkoleń dla tej grupy osób; narzędzia diagnozujące potencjał psychospołeczny i zawodowy więźniów oraz interaktywną platformę współpracy z pracodawcami i bazę danych podmiotów, użytkowników i uczestników readaptacji zawodowej więźniów zawierającą oferty współpracy. Dodatkowo dostępny jest także system monitorujący losy zatrudnionych byłych więźniów na rynku pracy, jak również model działania zespołu przedstawicieli różnych instytucji, którego zadaniem jest wspieranie kontaktów pomiędzy pracodawcami a młodymi więźniami na rzecz ich zatrudnienia. Nowością w proponowanych rozwiązaniach jest moderowanie współpracy z przedsiębiorcami zainteresowanymi zatrudnieniem byłych więźniów przez instytucje odpowiedzialne za integrację społeczną i zawodową młodych więźniów oraz budowanie lokalnych partnerstw na rzecz zatrudnienia przedstawicieli tej grupy.</p> <p>Szczegółowe zestawienie narzędzi stanowi załącznik do niniejszego materiału.</p>
<p>3.</p>	<p>Do rozwiązania jakich problemów mogą się przyczynić narzędzia?</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Zbyt niski i najczęściej niedopasowany do potrzeb pracodawców poziom kwalifikacji zawodowych osób opuszczających zakłady karne; ➤ Niewystarczający poziom współpracy pomiędzy instytucjami rynku pracy, pomocy i integracji społecznej, kuratorami i pracodawcami na rzecz wsparcia wchodzenia na rynek pracy osób opuszczających zakłady karne; ➤ Niejednokrotnie niewystarczające kompetencje społeczne osób opuszczających zakłady karne, które utrudniają im prawidłowe funkcjonowanie w społeczeństwie; ➤ Często niewystarczające otwarcie systemu pomocy postpenitencjarnej na współpracę ze społecznością lokalną, a w szczególności z przedsiębiorcami;

		<ul style="list-style-type: none"> ➤ Obawy potencjalnych pracodawców przed zatrudnianiem osób opuszczających zakłady karne; ➤ Niewystarczające dostosowanie oferty szkolnictwa przywiesiennego do aktualnych wymagań na rynku pracy.
4.	Do kogo adresowane są rozwiązania?	<p>Jakie instytucje/podmioty mogą zastosować wypracowane narzędzia w swojej działalności? (wykorzystanie zarówno systemowe, jak też jednostkowe – tj. do zastosowania w codziennej praktyce zawodowej pracowników zainteresowanych instytucji)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Instytucje rynku pracy, • Instytucje pomocy i integracji społecznej, • Zakłady karne, • Kuratorzy sądowi, • Organizacje pozarządowe zajmujące się osobami opuszczającymi zakłady karne, • Pracodawcy. <p>Czyje problemy mogą rozwiązać prezentowane narzędzia?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Osób opuszczających zakłady karne i ich rodzin, • Kadry zarządzającej i pracowników instytucji rynku pracy oraz pomocy i integracji społecznej, • Kadry zarządzającej i pracowników zakładów karnych, • Pracodawców, • Samorządów.
5	Korzyści, które można uzyskać przy zastosowaniu narzędzi?	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Poprawa skuteczności systemu współpracy pomiędzy służbami więziennymi, instytucjami rynku pracy, pomocy i integracji społecznej i kuratorami poprzez opracowanie programu wspólnych szkoleń dla przedstawicieli tych instytucji i podejmowanie systemowych działań na rzecz aktywizacji społecznej i zawodowej byłych więźniów przez ww. instytucje; ➤ Poprawa sytuacji osób opuszczających zakłady karne na rynku pracy poprzez wzrost ich społecznych i zawodowych kompetencji nabytych w wyniku zastosowania nowych metod szkoleniowych i praktyk zawodowych, odbytych zarówno na terenach zakładów karnych jak i po

		<p>ich opuszczeniu, np. w ramach zajęć w Centrum Integracji Społecznej;</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Wzrost zainteresowania wśród pracodawców zatrudnianiem osób opuszczających zakłady karne poprzez prowadzenie akcji informacyjnych, szkoleń oraz organizowanie praktyk zawodowych odbywanych przez byłych więźniów u pracodawców; ➤ Poprawa jakości kształcenia w zakładach karnych poprzez zastosowanie zmodyfikowanych form kształcenia opartych na diagnozie kompetencji więźniów oraz systemie szkoleń dla pracowników służb więziennych odpowiedzialnych za aktywizację zawodową.
6.	Powiązania z innymi obszarami tematycznymi	Rozwiązania przedstawione w ramach opisanego bloku nie wiążą się tematycznie z projektami zgrupowanymi w ramach innych bloków tematycznych.
7.	Szczegółowe informacje na temat poszczególnych rozwiązań	<p>Lista rozwiązań znajdujących się w bloku „Aktywizacja zawodowa osób opuszczających zakłady karne” jest załączona do niniejszego materiału.</p> <p>Ponadto na stronie internetowej KIW (www.kiw-pokl.org.pl) można znaleźć:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wersję elektroniczną opisów poszczególnych bloków tematycznych oraz załączonych do nich list rozwiązań, dostępnych w zakładce „Upowszechnianie i włączanie”, • szczegółowe informacje na temat konkretnych rozwiązań, które są dostępne w zakładce „Projekty i produkty” – „POKL” – „Wyszukiwarka projektów i produktów”.
8.	Chcę skorzystać z rozwiązania i co dalej?	Narzędzia, które uzyskały pozytywną weryfikację są bezpłatnie udostępniane wszystkim zainteresowanym przez realizatorów projektów, instytucje finansujące projekt, a także Krajową Instytucję Wspomagającą. Rozwiązania gotowe do wdrożenia są dostępne na stronie internetowej www.kiw-pokl.org.pl . Informacje nt. rozwiązań, które są w trakcie wypracowywania są dostępne u podmiotów realizujących projekt.
9.	Informacje na temat bloku tematycznego	<p>Paulina Chodyra</p> <p>Koordynatorka Krajowej Sieci Tematycznej w obszarze Zatrudnienie i integracja społeczna</p> <p>Krajowa Instytucja Wspomagająca – Centrum Projektów Europejskich</p> <p>e-mail: paulina.chodyra@cpe.gov.pl.</p>

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

**KRAJOWA
INSTYTUCJA
WSPOMAGAJĄCA**

CENTRUM PROJEKTÓW
EUROPEJSKICH

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

